



AÑO I

FALMA 12 DE SEPTIEMBRE DE 1897

NÚM. 32

UN Ó S' ALTRE

Y

LO PRIMÉ ES LO PRIMÉ

I

DEYA Jesús á sos dexebles: «Nigú pot servir bé á dos seños; perque ó n' avorrirá á un ó estimará á s' altre.... No es possible servir á Deu y á les riqueses.

Y en tot y axò, un dels problemas que pretenen haver resolt els *sabis* ignorants del nostre temps es el de servir á Deu y al Dimoni, quant en realitat no més son esclaus del Diable, á ne qui encenen candeles per pa y per sal.

Citarèm ecsemples.

Un homo que vá á missa y sol servá es llum dret en tot lo ordinari dels seus devers relligiosos y socials, quant venen unes *eleccions*, per temor de perdre s' influència, ó el seu *empleo*, ó per lograrne un, vota á favor dels afiliats á la Masoneria... ¡Ja l' ha bollada! Lo que havia avansat amb un Señor, heu ha perdut per contentar á s' altre.

Una señoretxa que no dexa cap funció d' iglesia y mensualment va é rebre el Bon-Jesus; tratantse de la moda y l' estufera pèrt es *Kirièlèy*, y gastá més de lo que té aparentant lo que no pot, en perjudici de sa familia. ¡Mala sirventa de Deu! S' ha dexada sostréure per *Don Barrufet*.

Un jove compleix els seus devers d' estudiant ó de trabayador, conforme el seu estat; però, desobehint á sos pares, s' agabella amb companys que 's colgan tart. ¡Ja té billet! sens adonarsen, ha sentat plassa de mañfle del Dimoni.

Una al-lota inscrita á l' Associació de la Oració y Vetla, quant li toca es torn, no falta sa mitjhora ajonoyada devant el Santíssim; pero, els vespres, tampoch manca á n' es torn des palco, dins es teatro, assistint á comèdies inmòrals. ¡Bona criadeta d' *En Pilla-ànimes!*

Un periodista umpl es seu diari de articles y folletos pornogràfichs, y entre mitx publica anuncis y trabays de propaganda relligiosa, per aconhortar als suscritors de tota casta..... *idem de idem*.

Un comerciant, un industrial ó un hacendat no plañen cent duros cada pich que, se promouen públicas suscriocions en favor de's desgraciats; pero, si aquells benefactors denen ses riqueses á l' usura, á les *mettáferes* dels gèneros que passen per ses mans, ó á s' explotació dels pobres jornalers,.. *idem*, de *idem*.

Tots aquests y molts d' altres que procedexen per semblant estil, ¡considerau, el dia que passarán contes, y los visurarán ses fuyas de servicis, de quin des dos Seños rebrán ses pagues!

II

Y continua lo Evangèli d' avuy:

«Per axò vos dich: no vos afañeu tant per viure, ni per abrigar el vostro còs. ¿No val més s' *ànima* que la menjua, y el vostro còs més que el vestit?

Mirau els aucellets del cèl que no semblan, ni segan, ni umplen sitjes; y vostron Pare celestial los alimenta. ¿No sou voltros molt més que ells?.....

¿Perquè anau tan atrefegats per enlestirvos de *bones robes*? Considerau com crexen (*y se vesten*) els lliris del camp, y no trabayan ni filan?

Estau persuadits que ni Salomon amb tota sa gloria se guarní com un d' aquests *ramells*.

Donchs com el fanás des prat que suxí goxa, y l' en demá se creina; axí Deu vos vést, y ¿no tendrá més (*án-sia de voltros*), homos de poca fè?

No vos congoxeu cabilant: ¿Què menjarèm ó què beurèm demá: y amb á què mos taparèm...?

Perque els Gentils s' afañaven per aquestes coses *materiales*, y vostron Pare sab que teniu fretura de totes elles, (*y d' altres més importants*.)

Cercau primerament el Reyne de Deu y sa Justicia; y tot lo demés (*ajudant com deveu, per part vostra, en lo que estau obligats*) vos ho donarán per afegitó.»

III

Vol dir: que no hem de perdre sa xaveta amb sa currolla ecsegerada d' atendre á ses nostres necessidats corporals, què molts de pichs son *comodidats innecessaris*. Perque á noltros, dins el mon social, mos ne prèn com á la mar que quant més té, més brama.

Un jornalé que campa rinxo, rinxo, però campa, somía

arribá á ser manestral creguent que en serhó estaré ben satisfét.

Un manestral fá esforsos per pujar sos fills á homos de *carrera*, perque estigan bé; suposant que un missè, un metje, ó un capellá, no han de suhar gens per cobrar mensualment sos honoraris, ó per desempeñar el seu sagrat ministèri.

Un homo de carrera se tira dins *la Banca* ó posa els seus *ahorros* amb negocis y empreses de *papé-moneda*, per veure si arribará á ser millonari.

Un millonari no dorm ni té sossech, sempre cabilant com multiplicará los seus tresòrs.

Uns posan á sa Lotería; altres dexan sos parents y sa roqueta y son partits á provar fortuna á tèrres llunyanes; y sa febre d' òr y de plaher es sa malaltia que tot hom pateix amb més á manco graus...

¡Desdixada humanitat! ¡Com si s' homo hagués menester rès més que pa y aygo, pex y carn y fruyta, casa y un abrich per viure sá y en pau demunt la terra!

¡Com si un ser racional batiat y redimit ab la Sanch de Cristo, no hagués de viure una altra *vertadera vida*, sense fi, en acabar aquest *morir per viure* que sufrim desde que mos tiraren dins es brès fins que els nostros ossos pegan devall terra!

¿Què tant de trahullar? ¿No veim els aucellets que menjau, y les flors com se guarneixen, favorits per la Providència?

En hora bona que fassem feyna compassada, cada cual en son lloch, cumplint el precepte de nodrirmós amb la suhor del nostro front. Però, lo essencial no es omplir un gran rebost y embotirmós el ventre de cap á cap de any; ni podermos mudar á cada estació amb un vestit nou de moda. Per cualque fi més gran y més noble fou creat l' homo, que per fer son esperit esclau des còs.

Si creim que el mon es un hostal; si esperam gosar una vida benaventurada; si estimam á Deu com cal y es nostre dever, procurem *primerament* servirlo á Ell tot sol; *cerquem lo seu Sant Reyne*; y es cèrt y segú que tot lo demés mos ho donarán, en quant mos convenga, gratis y per afegitó.

MOSSEN LLUCH.

¡ M A R I A !

¡Deu vos salve!

Deu vos salve, aúgusta Reina,
Mare de misericordia,
dolçura dels afligits,
vida y esperança nostra!

Deu vos salve, á Vos cridam,
puix vostro Còr atresora
per los desterrats fills d' Eva
l' amor que més los conforta!

A Vos suspiram, oh Mare,
gemegant, plora qui plora
en aquesta vall de llágrimes,
perque res mos aconhorta
més qu' el vostro nom, *María*,
qu' es un himne de victoria!

Las Virtuts y 'ls Serafins
lo cantan ab veus armónicas;
surt de las lires dels Angels

de goig fent vibrar las cordes;
al sentirlo Sants y Verges
la Gloria sembla més Gloria,
y com á nom de sa Mare
dins lo Còr de Deu ressona!

María! l' aire murmura
quant jugatetja ab las rosas;
María! els estels escriuen
quant en lo cèl giravoltan;
María! erit de pahúra
quant dedins l' infern re-trona;
María! raig d' esperança
quant nostros llabis l' invocan!...

Vaja, donchs, Senyora y Reina,
Mare y Advocada nostra,
girau envers de nosaltres
los ulls ab misericordia;
y després d' aquest desterro
mostramos allá en la Gloria
á Jesús, Fill unigéit,
qu' en vostros brassos reposa.

¡Oh piadosa, oh clementíssima,
oh de Deu la millor obra,
oh María sempre Verge,
del Sant Esperit Esposa!

Pregau per nosaltres, Santa
Mare de Deu, perqu' en l' hora
de la mort, mos alcansen
del Cèl obrirmós las portas;
y deixant la carn impura,
com un colomet que vola
s' en puji cridant ¡MARIA!
la nostr' ánima á la Glòria!...

JAUME POMAR.

LO DE LLUCH

Molt s' ha xerrat, metjancat, empeltat, embusteretjat, y *calumniat*, aquests dies, sobre s' administració y sa presa de ses possessions de la Mare de Deu de Lluch.

Qui ha publicat insidiosament que valen TRECENTS MIL DUROS (*¡pòda fara!*) y que amb sos rendiments en gaudexen FRARES (com si volguessen dir: ganduls de mala vida y gent de força)....!

Qui ha estampat, innocentement y mal entès que els possehidors de Lluch, vejentse sa ruxada demunt, destruían els boschs amb dinamita y á la desesperada, denunciánt á l' Autoritat aquest abús de matèrias explosives, per á que capturás els *Ravachols* ordonats *in sacris*..... Quant lo únich veritat es que: els lleñaters que tenen comprat ranxos de bosch, tengueren s' ocurrencia d' estallar ses trossades d' ausina per mèdi d' uns cartutxos, perque axí los convenia maniobrar respecte de sa personalíssima é indiscutible propietat; y si qualcun en romangué ferit, Deu sab qui 'n té la culpa. (Cada día els pescadors amb dinamita tenen desgracias, y ningú s' escandalisa.)

Qui ha dit que enviaren tots els al-letets blaus á tayar rama y que embarassaren la carretera, es día en que passava s' *Investigador*; essent axí que sols eren un parey de missatges que feyen faxines per sa cuya y bugaderia de la Casa, y UN blau volgué delitarsé rossegant un feix. ¡Los hi atraparen!

Quí ha provehit (de Real Orde y tot) que contra la

resistencia *material* del Pare Superior (qui, per més se-ñes, no podí caminar) els Seños representants del Ministeri d' Hacienda hey anassin acompanyats de Guardia Civil, y s' avisaren onze Carabineros *ad hoc*. (De semblant modo Judas s' en maná forsa armada á l' Hort de les Olives.)

Qui ha desfogat sa clerofòbia fent corre mil desvergones y barbaridats,... creguent ajudar á una Santa Causa: cuant realment á ne qui fan mes mal es á la pobrèa de Mallorca; á la pobrèa deim, perque después d' usurpats els béns de Lluch haurán finit ses raccions d' olí, de sal d' olives, de llum y de carbó, que sempre s' han donat durant tresdies als peregrins, sens preguntarlos si eran bons catòlics ó dolents demócratas.

Però lo que es cèrt amb absolut no hu diuen.

No s' diu que ses dues Ministerials Ordes arrancades de Madrit son arbitràries, sens fonament legal y contra el dret vigent en matèria de desamortisació.

No s' diu que els Pares establits á Lluch, substituint canonicament els antics Col-legials, tenian extricta obligació de protestar contra les informalidats y atropells de que son víctimes.

No s' diu que (abans que 'l Govern,) els hereus dels fundadors, que llegaren sos béns á Lluch, tenen dret de preferència que no los ha prescrit.

No contan que als dits béns rēalment los usufructuan tots els mallorquins, mediant sa més correcte y escrupulosa administració dels relligiosos allá congregats, tots *fills del país*, qui s' han destexinat convertint el carbó dels boschs en casals y nous alojaments per peregrins, quals obres están suspeses per falta de recursos.

Ni tampoch diuen que un peregrí forasté que atalaya-va Lluch y esperá sa fosca per prenderhí acobro, somiá que els Pares Administradors (afeytant arreu tots els boschs y amb consentiment del Bisbe de Mallorca) *robàrian nou ó deu mil duros*, (es dir, una tercera part de lo que valen ses 1200 cortarades d' aquelles possessions) per fer llimosnes á una cuadrilla de pobres forastés; y per aquest mèdi, tal volta, s' hauría perllongat es día de posarles á s' encant. (Hey ha sòmis que.... parexen fets per gent despèrta.)

Rès de tot axò se diu, perque la dolentía sectaria dels inimichs de l' Iglesia, abans de regonexe que l' únich socialisme y fraternidat possibles son ses dels instituts catòlics, preferexen que el Dimoni s' en ho duga y que tot fassa uy y mala fí. ¡Trista y miserable tasca es sa seua!

Però, més trist es venire com es vulgo ilustrat calla sense protestar devant tals espectacles: ¡Bon mallorquinisme s' usa dins Mallorca!

A Deu... Lluch, si els pochos que tenen còr y sanch mallorquina, y esperit regional catòlich, no se desxondexen y arromangan y posan peu á estrep: Se vendrán aquelles possessions per uns cuants mil duros, que es Govern envencará dins es *presupuesto* d' ingressos nacionals, sens que Mallorca en tenga cap casta de profit. En camvi els mallorquins que solen anar á guaytar y trescar per aquelles comes y mirandes, toparán un garrigué que los ferá tornar arrera, y els pobrets que se redossaven uns cuants dies á l' ombra de la Mare de Deu, si no tenen doblés per comprar calent de la *Fonda laica*, si la hi

fan,... li pegarán de fret; y si volen beure aygo de *Sa Font Cuberta*, hey trobarán barrera amb pañ y clau.

¡Bon patriotisme el de cèrts masons que venen protecció á sa nostra Roqueta!

¡Bon mallorquinisme s' usa per Mallorca!

◇ F. ◇

Dietari

Dijous 2.—Si á totes ses mares Déu les fes tan fecundes com á una de Marratxí, pronte no hey cabriem dins Mallorca: tres infantons, amb un pich, l' hi ha enviat la Providencia. Es tres reberen el sant bautismé: en vihen dos. ¡Déu n' hi do alegría!

Al President de sa República francesa, á Paris; el despediren amb bombas y el reberen ab *cartutxos*. ¡Si son entusiastes es francesos! Res, *cuatre trons* per á celebra s' aliansa d' un *republicá ab un César rus*.

—Per orde de 'l Alcalde ses escòles públiques de Palma no s' obrirán fins el 15 del present.

Mol ben fet.

—Ahí regressaren de Cuba 19 soldats. Els pobres están que donan llástima.

—Suplicam als nostros lectors una oració en sufragi de s' ánima d' es *cabo* Juan Ferrer y Pons, mort á Filipines. Era en Ferré un jove etsemplá y un aprofitat alumno d' es Seminari. Sa *negra sort* li arranca de ses mans es llibres de filossoffa per entregarli un fusell. Déu lo tenga al Cèl.

—Un horrorós, assassinat; á *Son Sardina*. Sa víctima: una dona de 26 anys. Dihuen qu' es criminal es un *individuo Chafero*. Déu mos alliber de una mal' hora.

—Una mare sens' entrañes que viu en es carré d' es Sòl ha donat un mal *sèu* á sa fiya. S' Alcalde ha tengut qu' intervehirhí de prop. Fets com aquest desdihuèn de una mare. Aquesta, mes be qu' en es *sol*, deuría d' está á s' ombra.

—Cuatre gotes devés les dèu del matí. Llavo: basques y caló. Es vespre llampèjá p' es llevant.

Dissapte 4.—Com no hi ha dissapte sense sòl, avuy en fa, de ben viu, á radóls. El cèl mos mostrá s' aigo; però no plòu.

—A *Son Pou-Vey* de Villafranca s' hi desllevesá una siquia y hey sepultá á dos pòbres treballedós.

Déu los haja acohit en el cèl. Ses viudes y ets infants queden dins sa misèria. Richs: sa Caridat es sa reina de ses virtuts.

—Arriben de Cuba tres soldats. ¡Venturós qui 'n pot torná.... viu!

Diumenje 5.—En es convent de *Cartoxa* de Valldemosa s' hi celebra gran festa. Predicá el P. Auba, de San Felip.

Hey cantaren sa missa èucarística de D. Bartomeu Torres.

—A *Santa Fè* s' olla gran va dins sa *pèlita*: s' hi ha benehit un' imatge de N. S. del Bon Camí. Ha predicat D. Bernat Matas. Aquesta nit comensa una novena amb sermó p' el P. Miquèl Guillén, de la Compañía. ¡Ala, calatravins, aquesta vegada vos lluhin!

—A Sant Matgí: Corant-hores y sermó per D. Gabriel

Palmer; y á S. Jaume, festa amb honor de la Beata Catalina Tomás, ab sermó. A la Sèu y demés parroquies, explicació del Sant Evangèli.

—Ets anarquistes no están assessiats: un d' ells intentá, fa un parey de dies, á Barcelona *fe es pellèt* á un tinent de la Guardia Civil.

D' es barullo resultaren tres ferits; y... ¡viva sa llibertat!

Dilluns 6.—Sa *niga* ha invadit ets olivás de sa *Granja*, *Son Valentí* y altres *possessions* d' aquell contorn. ¡Un' altra plaga hey faltava dins Mallorca!

Si no fan rebaxa ets señós, ets amos están perduts; y y ets propietaris també, per una rahó que jò sé.

—Quintos qu' han d' entrá en files, enguañ: 80,000.

A ses Balears li correspón doná al exèrcit 1,396 homos.

¡Una friolera!

—*Nada menos* que 33 periodichs anarquistes s' han arribat á publicá dins España. ¡Y llavò estrañen si esclata una bomba? ¡Antes, antes, va di en *Gañò!* Milló es prevení que corretjí.

—Día 2 morí, á Porreras, D. Gregori Escarré, Rectó de Montuiri. Al Cèl lo vejèm.

Dimars 7.—Segons *datos oficials*, passen de *corante mil ses baxes* qu' en dos anys, hem tengut á Cuba; y en deu mesos, á Filipines, passen de *tres mil cinchcentos*.

¡Jermanèts, aquests números espanten! Y no hem acabat. ¡Després de tot, què? Morts y arruinats.....

—Ha visitat la nostra Redacció *La Copona Revista*, *literaria mensual*, *Porta-veu de la Colonia Tarraconense*, en Barcelona.

Agrahim la visita y establim el camvi.

—Corant' hores á S. Miquèl y á Sta. Crèu.

—Ea tren que de Barcelona va á Valencia ha atropellat una doneta veyá; criden es vicari per administrarli els Sacraments; corre depressa es vicari, y, cuant hey fonch, resultá que sa veyeta era sa seua propia mare.

Dimecres 8.—A Fornalutx s' hi celebra festa majó. Sebèm que va resultá lluhida.

—Pobles de Mallorca ahont sòlen honrá el Nexement de María Santíssima ab festes cívico-religioses: Bañalbufar, Costig, Galilea, Lloseta, María y en es Castell d' Alaró.

—En el Terreno: festa á l' Iglesia, festa en es carré; y *feste grossa* per sa Compañía de Tranvías.

Funcions religioses de Palma: Corant' hores á Santa Crèu y á S. Miquèl. Hey prediquen respectivament D. Jusep Ferré y P. Juan Setó. S. J.

—A la Catedral predica el M. I. S. D. Pere J. Campins; á la Misericordia, el P. Jenaro Blanquer, S. y.; á Sta. Clara, D. Andreu Servera; á Sta. Catalina de Sèna, el P. Antoni Oliver, de S. Felip; á Sant Jeròni, D. Nadal Grau.

Dos incendis hi ha hagut en pochs dies: un á *Son Tugores* d' Alaró, y s' altre á n' es predi, sa *Creu veyá* de Capdepera.

B. B.



LA SEÑORITA

DOÑA JOSEFA FONT Y SBERT

falleció el día 6 del actual

(E. P. D.)

La Redacción de MALLORCA DOMINICAL, al dar el pésame al atribulado Padre y demás familia de la finada, suplica una oración por ésta á los lectores del Semanario.

COLEGIO DEL DIVINO CORAZÓN

De 1.^a y 2.^a enseñanza

Admite internos medio pensionistas, permanentes y externos.

Cavallería—19—PALMA.

ACADEMIA PREPARATORIA

PARA CARRERAS MILITARES

á cargo de los reputados profesores, D. Francisco Garcia Orelly y D. Pedro de A. Escaffí.

Las clases de francés y dibujo se darán en el local de la misma Academia.

San Cayetano: 8-2.^o—Informes de 3 á 5 de la tarde.

MALLORCA

Revista Dominical Bilingüe

CON CENSURA ECLESIASTICA

Este semanario tiene por objeto difundir lectura sana en forma amena y al alcance de todas las inteligencias.

Se reparte los sábados, y contiene ordinariamente cuatro páginas de texto; pero cuando los recursos de su Administración lo permiten, suele publicar números de á ocho páginas, suplementos para los suscriptores, ó aumenta la tirada y en este caso el exceso

Se distribuye gratuitamente

Se sufragan los gastos materiales de esta publicación (cuyos editores, redactores y administradores nada cobran y son los primeros que pagan) por medió de suscripciones desde

25 cénts. de peseta mensuales en adelante.

pagaderos por trimestres anticipados.

Por 25 cénts. se sirve semanalmente un ejemplar del MALLORCA. Por 50 cénts. cinco, por una peseta diez, y así sucesivamente.

Por consiguiente, á prorrato entre cinco personas, cuesta la suscripción

10 CÉNTS. DE PESETA AL MES

y pagan por cada ejemplar de á cuatro páginas

MENOS DE 2 CÉNTIMOS DE PESETA

ADMINISTRACIÓN:—Plaza de Santa Eulalia, 2, Librería

MALLORCA recomienda las siguientes publicaciones:

El Vigia Católico—Periódico bisemanal.—CIUDADELA—Suscripción: 75 céntimos mensuales.

El Grano de arena—Revista católica semanal.—MAHÓN.—75 céntimos trimestre.

IMPORTANTE.—Regalaremos esta excelente revista á los Sres. suscritores por 25 ó más ejemplares, si así lo desean.